

— Իշպու ծիւմա իրթէսինտէն իթիւ
պարէն, բազար իրթէսի, տալ շարչէմ
պին վէ բէնչէմպին կիւնլէրի գոնսլիւ
Ֆայկի գուրոնարը օանար, ճէպայիրի
խանընտէնսնամը ումուկիէ տայիրէսին
կէօթիւրիւպ մապուզսնէտի ալարագ
թէսլիմ իյլէմէլէրի, վէ թէսլիմ օլու
տուլու կիւնտէն 40 կիւն սոնրա, եէտ
լէրինտէ պուլունտն սնէտի Պանգը Օս
մանիկէ կէօթիւրիւպ ագճէլէրինի թան
սի իյլէմէլէրինի Պանգայիր մէգքիւր թա
րաֆրոնտան րէսէն իւան օլունտու տու

(Մանուկ հասակի վերաբերյալ հոգսեր)

19 մայիս 1866 Պոլսի

Թարիսի մեքենայուն պիր այ ագ-
տեմ պիլիքիս զարաւարմացում քէս իզ-
հարը ինքնա ինքնիշ օրուպ , վէ մայիս 14
բազար ախշամը , սաաթ 12 լատտէլէ-
րինտէ պարտան կէլիւ իրէն , պընըգ ճա-
պան նամ քիսէսնէ գարշարնա չըգըպ ,
վէ ալաւազը օրան 750 զրուշ ագճէնին
նէ օլաճարընը վէ նէ վաղըթ Եօտէյէճէ-
կինի մերգուճ միւլիսն սիւալ իյլէմիշ
տիր , գարալամպուս « Պէն սէնին ալաճա-
ղոնը դուրամսեա գօյմամ թէմամէն թէ-
տիսէ իտէրիմ * տէմիշ իտէտէ , մէրգուճ
Շապան պու ճէվապտէն խօշնուտ օլմա-
տըղընտան վէ եւտինտէ պուլունան ուճու-
շէքիճի պաստան իյէ պիշարէնին իքի տիզ
գարազարընա վէ պէլինէ պիր չըգ վու-
րուպ պիր գաշ ետրինի եարալամըշ վէ
սոգաթիլամըշ տըր , Մերգուճուն պէլի
գրըրընը օլտուղունու հէքիմէր շահա-
տէթ ինքնէրտէ տիր աէնիր , վէ դուր-
թուլմասընա տախի 100 տէ 90 ումուտ
պուլունմատըր սէօյլէնմէրտէ տիր . իշ-
պու գատտարըղա ճիւրաթ իտէն մէր-
գուճ Շապան 3 կիւն սոնրա թուլթու-
լուպ մահպէսէ իզա օլունմաշ օլտու-
ղունտան , միւսթաշապգ օլտուղու ճէ-
ղապը վէքիլէճէլիտէ գիւթէլ մեղապըն

Մայիս 16 կիճէսի սաաթ 3 1/2 բա-
տէլիսնտէ տիւրիէր օլու կարապետին
խանէսինէ 3 նէլէր քիւր սիլահ հայ-
տուալար կիրիւ մերգուճուն օլունու
խաթէրէր , մերգուճուն օլու իտէ եր-
կիրմի եաշնտա պիր տէլիգտէր օլու պրէք
ալեա թէնի չարմագ պիլիւր իմիշ . Մեր-
գուճուն օլու Գէորգ վէ խանէտէ պու-
լունան քեաթիթէսի էվին սուլթարնա
կիրիւ գարուեու գարալար վէ մէր-
գուճ կարապետ հալիլտէ եալընըգ գա-
տըղընտան , հայտուալար պիշարէնի պիր
գաշ ետրինտէն պըշապա վուրուպ միւճ
մէհալ օրատա պըրազմըշար տըր , Մեր-
գուճուն օլու Գէորգ պիր թաղըրիւ տամ-
լարտան աշարագ գօմլուլարտան օլան
գայնը հաճի կիրակոս Երուբէշան օլու-
նա իսպէր վէրիւ , մերգուճ տէրհալ
թիւլէնիկինի ալըպ եթիլիւր վէ սօգաթ-
տան հայտուալար գաշարգան արգալա-
րընտան սիլահ պօշալթըր , պունուն իւ-
գէրինէ հայտուալար հըրսլանարագ կէրի
տէօնիւպ մերգուճա պիր գաշ տէֆա պը-
շագ սալարլար վէ պիր տէֆաընտա պա-
շը եարալանըր իտէտէ , հաճի կիրակոս
թիւլէնի տիպիլի իյէ պաշընը եարա-
լան հայտուալուն գաթաընա վուր-
տուղու պիրլէ օրատա եաթըրըր , վէ
պըրազըպ էվին տէօնէր , հայտուալար
քէնտի մէճրուհլարընը մէյտանը միւտա-
րէպէտէն ալըպ կէթիւրմիւրլէր տիր .

Էվտէ վուրուլմաշ օլան տիւրիէր օլ-

լու կարապետին սինի 45—48 չարա-
լընտա օլու պ պայիթ ֆաղըր պիր քիմս-
տիր . վէ պիշարէնին սայլըր պիր գաշ ե-
րինտէ օլան եարալարնտան պաշապ գ-
լունտա օլան եարալար օլ մէրթէպէ թէհ-
լիքէլի տիր քի , հէքիմէր գօլունուն քէ-
սիլմէսինէ գարալ վէրմիլէր տիր , Հաճի
կիրակոսուն պաշնտաքի եարա պէյնինէ
իյլէմէմիշ օլտուղունտան գուրթուլմա-
սընա պէօյիւք իւմիւտ վար տըր , իմտի
... միւլէլիթ իշ պու վուգուաթլար-
տան Գայտէրիյէմիզ իտարէսինին նէ հալտէ
պուլունտուղունու հէք քէս քէք ալեա
ֆէհմ ու տէրք իտէպիլէճէ կիւնտէ , թա-
րիլի ինքնէր գաշմէթիլնտէն սօրիլը նա-
գար իտէրիմ .

— . . . Միւլէլիթ .

յուլիս 23 1867 , Մուտուրու .

Իզմիտտէն տէօրթ կիւնիւք մէսաթիւ
Երուբէշա պուլունան Պօլու սանճա-
ղընա թապի , է հալխսինին քեաթիթէսի իս-
լամտան օլտուղու հալտէ , պին պին իքի
Երու խանէտէն իպարէթ օլան Մուտուր-
լու գաապարնա աղիմէթ ինքնիշ , վէ
շէնա սէնէ մուգատտէմինտէն պէրու ,
պապը պագալարտան տօրաք , օրատա
պիր գաշ կիւն իզտմէթիլմիզ լաղըմ կէ-
լուր տիր .

Էյեաթը մէգքիւրէ հասառ (էքին)
վաղթինէ թէսաաթի ինքնիշ օլտուղու
հասէպիլլէ , մահալ լաթմա եաղմուրա
իճթիւաճը շէտի կէօրիւլաի կիւնտէն ,
մայիս այն 29 ունճը բազար իրթէսի կիւ-
նիւ , իւլէմա թագըմը իյէմէքթէպ շալիլ-
տանը , պէրապէրլէրինտէ գաապալար մէգ-
պուրէնին քեաթիթէսի է հալխսի պուլուն-
տուղու հալտէ , եէք տիլ վէ եէք զէպան
ամիլլէր տէյէրէք Հաճէթ թէվէսի նամըն-
տա օլան պիր էվիանըն մէրգալար (մէգար)
գուրպիլնտէ բահմէթ տուալընը իճլա ին-
միլլէր տիր .

Պէլտէյի մէգպուրուն էօթէտէն պէ-
րու ստէթիլնտէն պուլունան պիր նէվի ի-
թիգատաթըր պաթըրլիլէլիլնէ , բահմէթ
տուալար իճլալընըն իքիլնի կիւնիւ , է հալի
պիրպիլլէրինի սու իյէ ըսլաաաճագ օլուր
իտէ , բահմէթին տախի նիւղուլինէ շիւր-
հէ ճայիլ օլունմագ իմիշ . Մէգքիւր ա-
տէթի պաթըրլէ , նայիլի պէլտէնին մա-
լիւմիլլէր օլտուղուա , մահալլէ մուլիթար-
լարը վէ իմամլարընը ճէլպ իտիպ , պու-
մաղուլէ տտէթի գաաթիլնին մէնինի
թէէքիտէն էմր ու թէնպիլիլլէմիշ իս-
տէ , ալա վէ գաթան թէէսիլ ինքնիշպի-
պալեատէ իշար ինքնիլիմիզ սուրէթտէ ,
ֆէրտալ կիւնիւ երինէ այնի տտէթի պա-
թըրլէ վէ մէքրու հէի Երիկրմի վէ օթուլ
քիշիտէն միւլթէճալիլլէ աաաճլար իճլա
ինքնիշ ճէսարէթ ինքնիլլէր տիր . Մէր-

գուման աաաճլար էլլէրլիտէ սու զիւր-
լէսի * թէսաթիլլէր , լէյէն վէ սայիլլէ իյէ
մէյտանա չըգըպ , հէման բաաթ կէթիլ-
տիլլէրի ալեա վէ էտնա , հէք քիմ օլուր
իտէ օլտու , հէֆսինիտէ սուլար իյէ ըս-
լաթմըլար տըր . Ալթըգ էթմէքճի , պէ-
զազ , մանալտիւք քեանլարընտա պուլու-
նան տաաճլարը ըսլաթմագ նիլլէթիլլէ սու-
լաաթլարընտա , օլան զիւանլարը տէրք ու-
ֆէհմ իտէպիլլէրինիլլէ , վէ զիւաաա օլա-
լապ պիրտէ օ իշիտիլլէմիշ տիւրիլլէ տիւր-
լիւ քիւլիլլէր վէ պէտգէպանլալարը ,
քի պէնտէնիլլէ թարիլլէ իտէմէմ .

Պի հիքմէթիլի թէալա իրթէտի սա-
պահալար հէման պէրէթիլլէ եաղմուր
կէլիպ , ումու մի է հալլինին մէթըրթ ու-
մէմուկնիլլէթիլլէ սէպէպ օլմուշ տուր .

Պազէն ճահիլ մագուլթի աաաճլարըն-
մէգքիւր քէրլէմէթիլլէ իսպապանիլլէ իքնիլլէ
տուալարը թէէսիլլէն հաճի ինքնիլլէրինի
կէօրիւպ , գայէթիլլէ թէաճիւպ վէ ըս-
հայիլլէրտէ գաղմըլմ տըր .

Պու մագուլթ ճէհալլէթիլլէ պիր նէվի
իյլէթ օլտուղունու , պաղէն գաղէթալի
միւլթէպէրլիլլէրտէ օղուտու գումտան ,
սիւքիլլէ ինքնիլլէր իյլէմիլլէմ տիր .

Պալեստէ մուհարրէր օլան թարիլլէտէն
մէքթու պու մուն թարիլլէրտէ տէկին եաղ-
մուր միւլթէմաաթիլլէ եաղմըշ տըր , վէ
թարապ մահալլարը շիւրիւմէյէ երու
թուլթմուշ իքէն , գաթըն պիրիսի ուն
եարմագ իշին ճիւղի պիր մագալար պու-
տալը պուլունուպ եալգամագաա օլտու-
ղունու կէօրտիւլլէրինտէ , « վայ սէն
պուղալ եալգաաթուաա , բահմէթին քի-
լիլլէթ ինքնիլլէրտէ տէպէպ օլու եօրտուն
տէյի պիշարէնի պէլալի աղիլլէտէ տիւշար
իտէճէքիլլէրի պազը իսպրիտահ զաթլար
կէօրտիլլէրտէ , ըճալարալ մէրգուճա իտէ-
լա ինքնիլլէ միւպալէրէթ ինքնիլլէր տիր .

— Իզմիտ ճանիպիլլէտէն չու ոթիլտէ-
քի հալաաթիս թարալթըմըպ պիրտիլլէ-
միշ տիր .

... Իմբազիր .

Խուճ խաղուցի մեծ . վիշէն աղա Մինու-
եան Արմաշու վանքը ուլտի զնալէն եաթ-
վերադարձին գիւղօ գալով արթ . Տ . կարու-
պետ հօր ձեաք 100 հօնայ ճերմակ հա-
բալիկեց ամենէն կարու աղքատաց ու ու-
նոնց երախտագիտութիւնը վայելեց , կը
խնդրեմ որ այս սղորմութիւնն ալ միւսնե-
րուն պէս արձանագրէք ձեր օրագրոյն մէջ .

— Ասկէ քանի մը ամիս յաաալ զիւղէս
կարու անուն անձ մը 45000 դուրուշի մօտ
գումար մը , զոր երկրագործութեան հետե-
ւելով եւ խնայութեամբ շաղկապեալ էր ,
գողցուցած ըլլալով իրեն գրացին Սարը Պօ-
ղոսին կնոջ վրայ կաակածներ կընէ , եւ ու-
րիշ գրացինի մը վկայութեամբ եղելութիւ-
նը Սարը Պօղոսին կնոջ վրայ կը հաաաաա-
ուի եւ ասոնք կը բանաալին , Կինը որ Յա-

ձիկի մը տունը բանտարկուած էր, քանի մը որէն ետք կը փախչի առանց ոչ ոք զիտնալու անոր որովհետեւ եւ ո՛ր դնալը: Իսկ այրը գրեթէ ամիս ու կէս բանտը մնալով փախաւ որ կերպով հիւանդացաւ եւ գիւղքս բերեցաւ: Հիմա բաւական աղէկ է զրօտի: Այս օրերս յիշեալ փախստական կիւնը գիւղէս կէս ժամ հեռի լեռը անտառին մէջ ապանուած գտնուեցաւ, իզմիտի կառավարութիւնը այս լուրը իմանալով՝ փոխանակ բանտը դրած տեղէն քննութիւն ընելով հետքը բնութիւնը, Պաղէճիկէն քննութիւն ընել կուղէ Սարը Պողոսին, որու վրայ կասեցած ունենալը կը հարցնէ, սա ալ զինքը գողութեան մը համար կնոջը հետ բանտել տրուողին այսինքն կարոյին եւ անոր վկային նաեւ ուրիշ գրաքինի մը վրայ անհիմն կասկածներ կը յայտնէ, որով այս վերջին երեքը իզմիտ տարուելով իւր մարդասպան զնամանը նետուեցան, բայց փառք արժ. Տ. Յովհաննէս Հայր Մկրեանին արդարաւորութեան, երկու օր ետքը նորին Արժանապատուութիւնը անձամբ իզմիտ գնաց եւ բանտարկելոց անմեղութիւնը պաշտպանելով ազատեց զանոնք: Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ այն կինը՝ որ ինչպէս գեղեցկութեան նոյնպէս անբարոյականութեան մասին եզակի անհիշուած էր: Իզմիտէն սրիկայի մը հետ բանտուած տեղէն փախաւ, եւ այս վերջինը կիրքը յագեցնելէն ետք բերաւ գիւղիս մօտը սպաննեց, վախնալով որ եթէ ողջ մնայ, կրկին բանտելով զինքը կը մատնէ: Արտուի թէ նոյն կնոջ այրը որ քանի մը ամիս յառաջ պապական եղած էր, իւր մայրենի եկեղեցին դարձեր է, նոյնպէս ալ ուրիշ երեք չորս անձինք:

22 մայիս 1867

... Խմբագիր:

Թոփ-գարուցի գարոցին արդի փեմակը:

Երկու տարի առաջ Թոփ-գարուցի քանի մը ազգասէր անձինք որիորդաց վարժարան մը շինելու բարեբաղդութիւնը ունեցան, որ թաղիս աղքատիկ տղաքինը զարգանան թէ ուսմամբ եւ թէ ասեղնագործութեամբ, եւ զայն ի գլուխ տանելէն զկնի, առժամանակեայ թողաւ կանաց յանձնեցին, որք ամենայն մասամբ պէտք եղածները տնօրինելով վարժարանը պիտի բանային: Իսկ մինչեւ հիմայ չքանալէն եւ անհոգ կենալէն ի դատ յիշեալ նորակառոյց վարժարանը հրշէջներու օթեւան մը եղած է զոր եթէ վարձու տուած ըլլային՝ երկու տարուան մէջ հինգ հազար դահեկանէ աւելի կը բերեր: Հիմա ալ մանջ տղայոց վարժարանը գոցել ուզեր եւ գոցեր են ալ: Եթէ կայ առաջինէն աւելի խիստցաւ տուած է մեզ որ փոխանակ գարոցին յառաջագիտութեան թաղական հոգաբարձուք գարոցին յետադիմութեան առիթ տրուած են ի մեծ ցաւ թաղեցւոցս:

Չենք գիտեր թէ թաղական աղանձը ինչէն ստիպեալ այսպիսի ձեռնարկու-

թեան մը կը գիծեն: որ ութսունի չափ գարոցականներ կը թուութեն զուրկ փողոցները թափառին, միթէ իրենց անձանց թէ որ իրենց կը վերաբերի թաղին թէ արական եւ թէ իգական սեռին տնկերթ մնալուն պատասխանատու թիւնը:

II. Հայրը՝ այս ցաւալի լուրը լսեր եւ պաշտօնական նամակաւ մը բացուելու հրաման ըրեր է ալ նէ՝ ականջ դնող մը չէ եղած:

Քաջայայտ եմք՝ որ II. Հայրը անմիջապէս դարձեալ կը բարեհաճի իւր ուշագրութիւնը յիշեալ թաղին վրայ դարձընելով պէտք եղածները կարգադրել տալու եւ փաղաճաթ չուտուելու թիւնը բառնալու: պատիւ կ'ունենայ ի սփոփու մնալ քատիկ թաղիս:

1867 Յունիս 7.

Թոփ-գարուցի Հայ մը

... Տէր:

Վեց ամէս ի վեր դատախօսութեան նոր եւ ցարդ սնծանոթ ինձ՝ չըլան մը կը վարեմ, այս չըլանիս մէջ պաշտօն մը յանձն առած եմ կատարել: գեղեցիկ նպատակ մ'ունի այս պաշտօնս, որ կեսարիոյ արդի Տաճկախօս մանկուոյն առ յապայտ Հայախօսութեան վերայ կը կայանայ: Հայախօսութիւն ըսելով անկարելի է որ գրաբար լեզուաւ իմացուի, այլ, ինչպէս յայտ է, աշխարհիկ բարբառով Բարբառ մը որ գրաբարին խիստ մօտ, պարզ եւ մաքուր ըլլալով, այնուհետեւ քիչ աշխատութեամբ կարելի կըլլայ ունիլ գրաբարն:

Ես Պատուելի Քիրէճճեանի գաղափարին հակառակ, կարծէի թէ գրաբարի դպրութիւնն աւանդելով աշակերտաց, կարող պիտի ըլլան տակաւ առ տակաւ աշխարհաբառ եւս խօսել: այս փորձն մասնաւոր դասու վրայ ըրի, եւ բացայայտ տեսայ թէ անկարելի եղաւ հասնիլ յիմ նպատակս, ուրիշ երկու դասուց վերայ աշխարհաբառին դպրութիւնն աւանդելով բրած փորձս մեծ յաջողութիւն գտաւ: բայց այս ալ մեծ եւ անտանելի դժուարութիւնն ունի իւր հետեւ: վասն զի թէ Քերականութեան կանոններն եւ թէ Թարգմանութեան պարբերութիւնքն դասաւորելով սալ պարտաւոր եմ, որոց համար այլ եւ այլ դասուց ժամեր կը զոհեմ: (Թող խեղճ դասաւորին կրած տաղտկութիւնն):

Ա. Եթէ աշխարհաբառ լեզուի համար պատուելի Քիրէճճեանի քերականութենէն դասաւորութիւն ընեմ, գրաբարի մօտ մաքուր աշխարհաբառ մը պիտի չկրնամ ուսցնել աշակերտաց: Բանդի փոխանակ երկնից, պիտի սովորի աշակերտն երկինքի, փոխանակ ողորմութեան՝ ողորմութիւններու, փոխանակ դժոխոց՝ դժոխքի, որ բոլորովին սխալ է եւ լեզուին յատկութեան հակառակ, եւ տակաւին խուճը մը աղաւաղեալ գործածութիւն զոր օրինակ, սայսր, նայսր, սալէ, նակէ եւայլն եւայլն, եւ ասովական ո-

ձեր որ պէտք է չգործածել լեզուով, իբր կանոն աւանդուած են:

Բ. Թարգմանութեան համար պարբերութիւնը դասաւորելով սալ պարտաւոր եմ, ըսի, դպրոցս քանի մը տեսակ դասագիրք կը գործածէ այժմ, զոր օրինակ Ազգային պատմութիւն, Արաբական պատմութիւն, Քրիստոնէական մանր ուսմունք, եւայլն, եւ րանի թէ յիշեալ դասագրաց արգոյ աշխատասէրքն, դասագիրք չինելոյ յարմար համապատուութեան ջանադիր եղած ժամանակ, գէթ քիչ մ'ալ լեզուին մաքրութիւնն դիտելին, դասագիրք մը որ աշակերտաց պիտի տրուի թարգմանութեան համար, դոնէ ութն մասանց ճշգրութիւնն պարտական պէտք է: Աշակերտը մէկ տողին մէջ «Իսահակին» կտեմայ, միւսոյն մէջ «Իսահակայ», այս էջին մէջ «պատիւ», պատուոյ՝ միւսոյն մէջ «պատիւ, պատիւի» «տեսիլ, տեսիլքի» հաւ «արիւն, արեամբ», հոն «գորութիւնով», «էութիւնով», միւսոյն տողին մէջ «Աշտահակին» եւ «Աշտահակայ», եւ ի՞նչ մի տուի թուեմք զարմանալի լեզու մը:

Այս ամէնքն միայն անուշադրութենէ յառնել կուգայ, եթէ այսօր ունենայինք առ ձեռն աշխարհաբառ մաքուր լեզուի Քերականութիւն մը եւ նոյն ոճով գրուած դասագիրք, արդեօք ո՞րչափ սուղ ժամանակի մէջ մեծ օգուտ պիտի քաղէր Հայ մանկտին, Թող Ազգիս դանձու շահն, որ ցարդ վատնուած է եւ տակաւին կը վառնուի:

Բայց իմ դրութեանս նպատակն... Խմբագիր, դասագրոց վրայ քննադատութիւն ընել չէ, իմ նպատակս աղաչել է գճեզ եւ Ազգասէր վարժապետս, եւ ձեւ մը, մեթոտ մը խնդրել, որով կարենամ օգուտ մը ընել Ազգիս ի պարծանս Ա. Ընկերութեան, եթէ տակաւին պնդեն ոմանք թէ գրաբառ դպրութիւնը կարող է ուսցնել աշխարհիկ լեզուն: այնպիսեաց կը ներկայացնեմ կեսարիոյ եւ բոլոր գիւղօրէից վարժարանները, որոց մէջ երեսուն տարիէ ի վեր գրաբար լեզուի դասախօսութիւն կայ, եւ կան այսօր Աւետարանն հակադրող աշակերտք, բայց ցարդ չկրցայ տեսնել երկու տող աշխարհաբառ գրութիւն ընելու կարող անձ մը, Թող խօսակցութեան վարժ աշակերտ մը գտնելն:

Արդ, կը խնդրեմ... Տէր, բարեհաճեցէ՛ք հրատարակել այն երկուող գրութիւնս ձեր ազգօգուտ թերթի միջոցաւ, եւ առ սէր հայրենակից մանկուոյն ձեր ուշիմ խորհրդածութիւնն ալ յաւելուլ, անշուշտ եմ որ ընդ հուպ փափաքելի պատասխանն ընդունելոյ երջանկութիւնը պիտի ունենամ:

Մնամ անձնուէր:

1867 յունիս 9 Կեսարիոյ

Մ. Մ.

Պիզ տախի Գայսէրիյէօվիզ Ս. Սարգիս քիլիսէսի մէքթէպի շակիրտանընտան օլուպ, գրաբառ Աւետարան վէ Առաւել շունչուն թիւրքձէ թէրձէ մէսինէ բէք ալեա միւզթէտիր օլաուղու մուզ հալաւ: Իսթանպուլ կէլտիկիմիդտէ, աշխարհաբառ լիսան իւզոն միւքեալէմէ իտեպիլ-

մէք չէջլէ տուրուն , աշխարհաբառ լի-
սանտէ եազըմըն օրան քիթապ վէ դալէ-
թալարը մըգտարի քիթայէ տէ անխմադ ի-
շին , պիր գաչ սէնէ քէնտի քէնտիմիզէ
տիգգաթ իտէ քէք ալըմադըղա մէճպուր
օլմուշ օլտուղումուզոան , պալեատէքի
մէքթուպտա գուհուրա կէլիշ օրան իտ-
տաա վէ թէճրիւպէյի պիզգաթ թուտիգ
իտէրիգ :

ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ԲԱՐՈՅ ԵՒ ՎԱՐՈՅ

ՍԵՅԵԱԳԻ ՇԱՄԱԽԵՅԻՈՑ

Ճուր ախարն դու լուր պիտոց վարուց ճառ ,
ազգաւ իսկ Հայ եմ , Հայ եմ ուղղափառ ,
ունիմ խիղճ մտաց մաքուր եւ պայծառ ,
բարձրագուր չըջիմ իրրեւ սօսի ծառ :

Պատուեմ պնեզս եւ ոչ հօգորս ,
առաջել չգիտեմ հօրս եւ մօրս ,
այսու աղագաւ միշտ սեւ է օրս ,
դատարկ գրպանս , հնացեալ շորս :
Այապառն յաչս իմ է նիւթ ալլանդակ ,
իսկ կաշառառուն խող եւ աւանակ ,
եթէ կաշառն իրցի դափնեայ թագ ,
նորա պաշտողին եւ միշտ հակառակ :

Ճամարութիւնն է իմ կերակուրս ,
նովաւ առնեմ եւ միշտ առեւտուրս ,
արդարութիւնն է երկայրի սուրս ,
որով չիջանի բարկութեան հուրս :
Ի խաղաղութիւն եղկելի ուսմաց ,
առնանք կերպիւ եղէ սրբակաց ,
ոչ ջուր բմեցի , ոչ կերի դհաց ,
եւ դաշն առնանք , որ էր օտարաց :

Խոտիւ դատեցի զգող , զաւագակ ,
զննեալ զպատճառ մեղաց եւ քանակ ,
չարագործ արանց չեղէ օժանդակ ,
սովաւ մողովութիւն էին գոհունակ :
Ընդդէմ օրնաց չընթացայ մի քալ ,
չեղէ բանաւոր հօտի միջուկ գալ ,
կարծն ասեմ , միտք իմ էր նրեղէն սալ ,
որ միշտ ելանէր յերկինս լուսափայլ :

Վերջ մանանի , էի ազգասէր ,
թէն նա յինէն անյաղ բամբասէր ,
տեւի շատ մարդիկ ի պէս պէս պատկեր ,
չտեսի երթէք բնութեամբ ինձ ընկեր :
Քայց բարուց մարդկան յայտնի է ինձ քաջ ,
զի ընթացք իմ են յաչս բազմաց տհաճ ,
Սէյնադն եմ , եթէ հանցեն զիս ի խաչ ,
զուգիդն ասեմ զիմնեղ յառաջ :

ՍԵՅԵԱԳ

ՆԵՎԻՅԷ

(ԹԱՆՐԻՐԱԹՐ ԽԱՅՈՒՄԷ)

22 յունիս 1867 Մանչէսթէր :

Լօնտա բաթախանէսի եաղծրարըն-
տան պիրիսինն , տէրունինտէ ալթունիայթ
պուլունտուղու հալտէ , պիր դըթա մէք-
թուպուն խըրսըղըղնա իճթիսար իթտիկի
իշին , ելտի սէնէ միւտտէթ քիւրէյէ իլգա
օլունտարնա հիւ քժ օլունտու շուր :

— Ֆիլատէլֆիանն ֆապրիգարընտան
պիրիսինն գազանը բաթլանարագ , 20 քի-
չի գատար առէմ խաչանմըշար տըր :

— Պենտէկոստէ հաթթաբնտա , Ման-
չէսթէր գապթիյէսինէ կէօնտէրիյէն մահպուս-
լարըն սանըսը 600 քիչի գատար օլուպ , պուն-
լարըն քեաթթէսիննտէ գապահաթը սէր-
խօշլուգ մատտէսի օլունտու անլաշըմըն տըր :

— Ղազէթալարտա օգունտուղու կէօ-
րէ , Մօնթըրոա տիւչէսի , Գաթթիք մէզհէ-
պինէ աիւխույէ միւրաճաաթ իթմիշ տիր :

— Ինկիլիթէրանն հէր թարաֆընտա պիր
իքի մահտէն պէրու , աաաթիւր թալիմէրի
իճրա օլունտագտա օլուպ , վէ կէչէն բազար
իրթէսիսէ , Ալտըրօթտա բրէնս Ուէլս ճէ-
նապլէրի տախի օրատա պուլունտուղու հալ-
տէ , պիւսիւք պիր թալիմ գիյնէթի իճրա օլ-
մուշ առուր , Բէղալիք յունիս 5-6 աա աախի
գրալիւա հազրէթլէրի հուզուրարընտա պիւ-
սիւք պիր թալիմ գիյնէթի վուզու պուլա-
ճապ տըր :

— Ճիպրալթարտան վարիտ օրան պիր թէ-
լէկրաֆա նկարէն , գրալիւա հազրէթլէրի-
նին իքիսին մախտումարը օրատա մուվաւէ-
լէթլէ , Ավսթրալիանա աօլրու եօլճու օլմուշ
տուր :

— Ավսթրալիանա Աւսթրալիանա եազըն
պիր սահիլտէ , 1140 բարմագ պօսունտա պիր
աաա պալըրը քէմիլի պուլունտուշ տուր ,
տիմէք տիր քի մէզքիւր պալըրըն պօսու 45
արշըն իմիշ :

— Ապրիլ 20 սինտէն յունիսին 1 ինէ գա-
գատար , պարկիւր աաթըն ալլանագ իշին ,
Զարանտ տէվլէթի թարաֆընտան 10,000,000
ֆրանգ գատար իսրաֆ օլունտուշ տուր :

— Կարիպալտի , Ժուարէզէ պիր պրթա
մէքթուպ եազըն տըր : Մէզքիւր մէքթուպ-
տա միւշարիլէյին , քէնտի արղուարը-
նա իրմիշ : օլունտու թէպրիք իթտիքտէն
սօնրա , Մագսիթիլէնէ գարչը ալիճէնագ-
լըզա հիւսնի մուամէլէ իլլէմէլէրինն թէճա
իթմիշ տիր : Բէզալիք շէօնթէթլուար Վիգ-
թօր-Հիւկօ տախի մէզքիւր մէլալտէ պիր
մէքթուպ եազըն տըր :

— Իրլանտաա 1866 աա 50,151 տիւ-
երն , 446,257 վէլաւթի վէ 95,595 վէֆի-
յաթ վուզու պուլունտու տուր :

— Յուլիսին 1 ինտէն իթիսարէն , 10 րէ-
նա , 2 վէ 5 չիլիլիք բօթա սթամբարը
տախի սաթըմանա պաշլանաճագ իմիշ :

— Քէմպրիէ տուգասընն բրէնս Ուէլս
իլլէ պիրիլքտէ թէմի սուրէթտէ Իրլանտաա
պիր վիգիթա վիթէճէթլէրի սէօլլէնմէքտէ տիր :

— Լանսէթ զազէթաար , տիւնետա պու-
լունտան էհալիլ 1200 տէն 1500 միլիօն գա-
տար թախմին իտիպ , սէնէտէ 52,000,000 ,
կիւնտէ 88,000 , սաաթտա 5,600 վէ տազը-
գատա 60 քիչի էօլմէքտէ օլունտու հալտէ ,
տազըգատա 90 շօնուգ գատար տախի տազ-
մագտա տըր տէմիշ տիր :

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

ԹԱՏՐՈՆ ԱԶԻԶԻԹԷ

ՅԻՍԿԻԻՏԱՐ

1867 ՅՈՒԼԻՍ 1 ՇԱՄԱԽ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄ 2 1-2

ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄՆ ԱՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒ-
Թ Ե Ա Ն

ԿԵՍԱՆ ՊՕՐՃԻԱ

ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՆ Ի ՀԻՆԳ ԱՐԱՐՈՒՄԷ

Պ Լ Լ Է Թ

ԾԻՍԱՂԱՇԱՐԺ ԶԱԽԵՏ ՄԸ

Եիւզ նէֆէր զէվաթտէն իպարէթ
պիր ընկերութիւն օրաբազ յուլիս 2 բա-
զար կիւնիւ ախաւմ տաաթ 1 1/2 աա
իւսկիւ տար մէզարըրը գարչընտա քեա-
լին Զիֆթիլկ Գապիսունունն պաղչէ-
սինտէ գիւտիլթ քէչիտէ իլլէեթթէր
տիր : Օրատա մուգիգարալա հէր նէֆի
ազգալին երգէր չարնաճագ վէ կէօրիւ
մէմիշ աթէչ օսուկարը իճրա օլունտա-
նաճագ տըր : Իշ պու շէնիլկէ սէյր ու
թէմաշա իմմէք իսթէեթէն գաթթար իշին
էրթէք իշին 3 զուրուշ վէ ֆալիլիս իշին
100 վարալ անգրէ ալլանագ տըր :

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇԱՐԺԱՌԻԹ

ԿԱՄ

Քիշ սաաիոլ շատ գրքերու տէր ըլլալ
քիշ ժամանակի մէջ :

Թունիս 29 յունեշարթի օրէն սկսեալ
ամէն չորեքշարթի եւ ուրբաթ օրերը
Մահմուտ բաշա Քիւրքմի խանի վէրի
յարկը թիւ 28 սկսեալը գործածուած
գիրքերու աճուրդ (մէգաա) պիտի ըլլայ
ժամը 6 էն մինչեւ 8 :

Պէյ-օլլու տա Գաթեհմու-գուլունտու
եանրնտա թարաւ-պաշը ճատտէսինտէ
վապր 195 նիւ մէրօլ քէնտի խանն սինտէ
տօգթմ օր Գալուստեան Քէնչ շէմպիշ կիւն-
իլի տաաթ իթիլտէն տօգուգա գատար
Ֆուգարաւա խաղաթի պագաճագ օլունտա
վէ տալիլ խաթթալար իշին տախի , ճիւմա
իրթէսի կիւնիլի տապահտան ախաւմա
գատար , վէ տալիլ կիւնիլի սապահալար
վէ ախաւմարը հազրու պուլունտագ ալլա-

ՍԱԶԻԹ ՂԱԶԻԹԱ

ԿԱՆԱԿԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՂԱՆԻ ԶԻՄԵՆԵՆ ԹԱՆԿԱՆԻՍԻՅԵ
ՎԵՐԱԼԵՐԻՆ ԶՈՒՄԻ ԵՆԻՆ , ԶԱՐԴԱՆ ՍՈՒՄԻՆ
ԳՈՐԾԵՐԻՆ ԶԱՐԴԱՆԻՆ ԿԱՆԱԿԵՏ :